Sara Aleksandra Polita[1], Jakub Kurowski[2], Katarzyna Kośnik[3]
Akademia Łomżyńska
Koło Naukowe Badań Społecznych Akademii Łomżyńskiej
https://doi.org/10.29316/9788368103137_4

MODELE ZACHOWAŃ SPOŁECZNOŚCI STUDENCKIEJ W OBLICZU WYBUCHU WOJNY W OPINII STUDENTÓW AKADEMII ŁOMŻYŃSKIEJ

BEHAVIOUR MODELS OF THE STUDENT COMMUNITY IN THE FACE OF THE OUTBREAK OF WAR IN THE OPINION OF STUDENTS OF UNIVERSITY OF ŁOMŻA

Streszczenie

Agresja zbrojna Rosji na państwo ukraińskie przyczyniła się do poczucia wielu negatywnych emocji, stresu, lęku przed nieznanym w każdej grupie społecznej w całej Europie. Jedną z grup narażoną na niebezpieczeństwo, które niesie za sobą wojna jest społeczność studencka. Celem artykułu jest przedstawienie najbardziej prawdopodobnych modeli zachowań studentów Akademii Łomżyńskiej w obliczu wybuchu wojny. W pracy zastosowano metodę sondażu diagnostycznego wykorzystując autorską ankietę jako narzędzie badawcze. Skierowane pytania dotyczyły poziomu odczuwania niebezpieczeństwa, reakcji na występujące zagrożenie oraz planowanej przyszłości w obliczu jego wystąpienia. Z przeprowadzonych badań wynika, że modele zachowań mogą być zróżnicowane, jednakże badaczom udało się ustalić prawdopodobny scenariusz zachowania. Jednym z możliwych rozwiązań w obliczu wybuchu wojny, byłaby chęć uniknięcia konfliktu zbrojnego.

Summary

Russia's armed aggression against the Ukrainian state has contributed to the feeling of many negative emotions, stress, fear of the unknown in every social group across Europe. One of the groups exposed to the dangers of war is the student community. The aim of this article is to present the most likely models of behaviour of students at the University of Lomza in the face of the outbreak of war. The study employed a diagnostic survey method using the authors' questionnaire as a research tool. The questions addressed concerned the level of perceived danger, the reaction to the existing danger and the planned future in the face of its occurrence. The research shows that behavioural patterns can vary, however, the researchers were able to establish a likely behavioural scenario. One possible solution to the outbreak of war would be to avoid armed conflict. Although the prospect of staying in the region and taking up employment is an attractive option for students, many would

[1] mgr, sarapolita1999@up.pl
[2] mgr, jkurowski@al.edu.pl
[3] mgr, katarzyna.kosnik@op.pl

Mimo, że perspektywa pozostania w regionie i podjęcie pracy jest dla studentów atrakcyjną opcją, to w sytuacji zagrożenia militarnego ze strony wschodu, wiele osób porzuciłoby takie plany.

Słowa kluczowe: wojna, zagrożenie, Ukraina, bezpieczeństwo, modele zachowań

abandon such plans because of a military threat from the East.

Keywords: war, threat, Ukraine, security, behavioral models

Wstęp

Od czasu aneksji Krymu przez Rosję w 2014 roku, napięcie między Ukrainą a Rosją narastało, co doprowadziło do konfliktu zbrojnego na wschodniej Ukrainie. Prorosyjscy separatyści podjęli działania mające na celu odłączenia obwodów donieckiego i łużańskiego od Ukrainy by w przyszłości utworzyć tam pozornie niepodległe państwa. Agresja militarna wymierzona w Ukrainę wywołała szereg działań podejmowanych przez niektóre państwa oraz organizacje międzynarodowe mających na celu zmuszenie Rosji do podejmowania kolejnych działań zbrojnych w Ukrainie. Aby doprowadzić do zmniejszenia rosyjskiego potencjału militarnego, zaczęto nakładać sankcje gospodarcze na Rosję. Bez dostępu do kluczowych rynków i technologii skuteczność prowadzenia wojny drastycznie spada. Jednak niesie to za sobą poważne skutki dla całej Europy. Za nałożone sankcje na Federację Rosyjską cenę płaci niemal cały świat (Gladii, 2017). W 2022 roku sytuacja stała się jeszcze bardziej napięta, prowadząc do eskalacji działań militarnych i oficjalnego wybuchu wojny między Ukrainą a Rosją (Kuźniar, Balcerowicz, 2022). Wybuch wojny to zjawisko, które niesie za sobą nie tylko ogromne konsekwencje polityczne i ekonomiczne, ale również wpływa na społeczności w różnorodnych wymiarach (Pasierbiak, 2022). Nagły konflikt wprowadził strach i niepewność w życie obywateli państw sąsiadujących z Rosją i Ukrainą, w tym Polskę, która znalazła się w niekorzystnym położeniu geopolitycznym.

Społeczność studencka, jako grupa skupiająca młodych ludzi o różnorodnych przekonaniach i aspiracjach, również doświadcza wpływu wojny na swoje zachowania i interakcje. W niniejszym artykule dokonano analizy różnych modeli zachowań społeczności studenckiej Akademii Łomżyńskiej (AŁ) w obliczu wybuchu konfliktu zbrojnego.

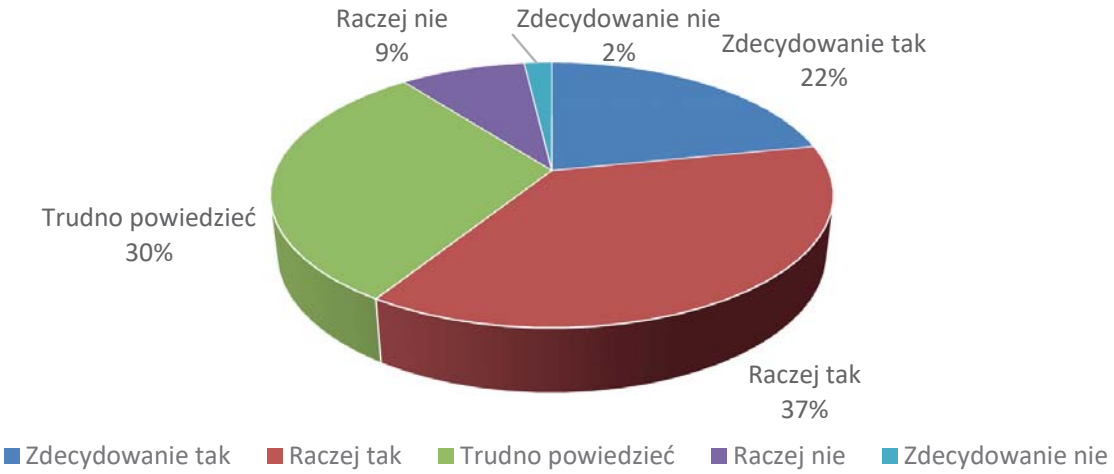
Materiał i metoda

W celu zbadania sposobów zachowania społeczności studenckiej w obliczu wybuchu wojny, przeprowadzono badania empiryczne wykorzystując metodę sondażu diagnostycznego. Prace badawcze przeprowadzono

na przełomie marca i kwietnia 2024 r. Badania sondażowe zrealizowano za pomocą autorskiego kwestionariusza ankiety udostępnionego wszystkim studentom AŁ w formie elektronicznej za pośrednictwem platformy „Google Forms". Do badania zaproszono studentów wszystkich kierunków studiów oferowanych przez uczelnię. AŁ ma w swojej ofercie takie kierunki jak: Administracja I i II stopnia, Zarządzanie I i II stopnia, Prawo, Filologia angielska, Pedagogika, Praca socjalna, Automatyka i robotyka, Bezpieczeństwo i certyfikacja żywności, Informatyka I i II stopnia, Mechatronika, Technologia żywności i żywienia człowieka I i II stopnia. Pielęgniarstwo I i II stopnia, Kosmetologia, Fizjoterapia, Dietetyka, Wychowanie fizyczne. Kwestionariusz ankiety składał się z 8 pytań – 5 zamkniętych oraz 3 półotwartych, przewidując poza wyborem sugerowanych odpowiedzi także możliwość uwzględnienia ,,innych", dając badanemu częściową swobodę odpowiedzi. W celu poznania respondenta oraz lepsze zrozumienie zebranych odpowiedzi badacz zawarł w ankiecie dwa pytania metryczkowe. Pierwsze dotyczyło płci, drugie miejsca zamieszkania. W dobrowolnym i anonimowym badaniu wzięły udział 104 osoby – z czego ²/₃ to kobiety. Liczebna przewaga kobiet może być spowodowana większą chęcią wypełniania ankiet przez płeć żeńską. Niemal ¾ badanych zadeklarowało, że mieszka w mieście. Więcej niż co 4 respondent zamieszkuje miasto wielkości od 21 tys. do 65 tys. mieszkańców. Miasto do 20 tys. mieszkańców zamieszkuje co czwarty badany, a przeszło 1/10 osób miasto powyżej 65 tys.

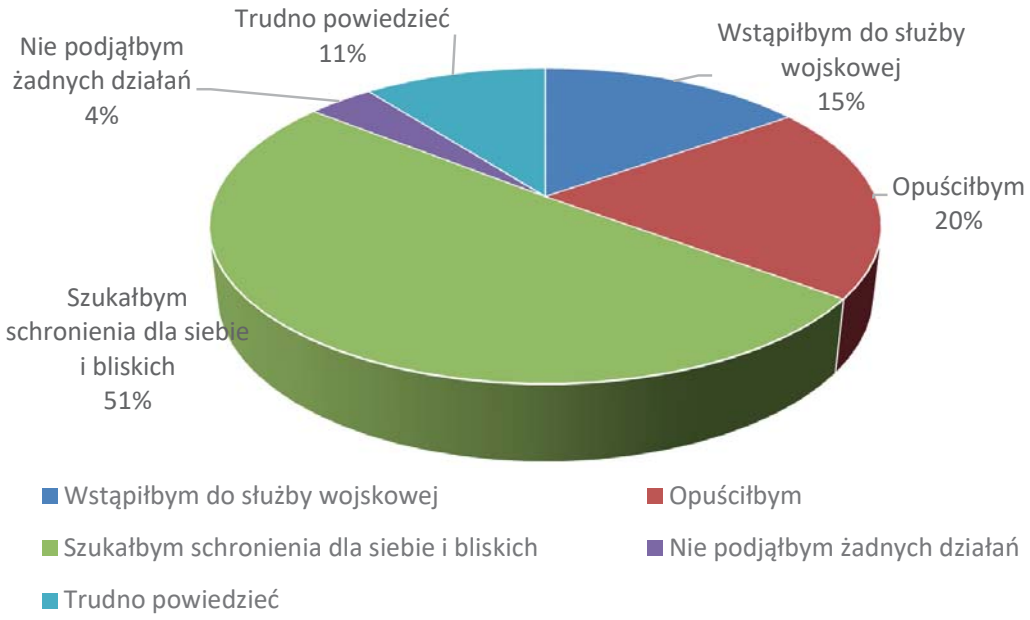
Analiza badań

Głównym celem badań jest zbadanie sposobów zachowania studentów w obliczu wybuchu wojny. Biorąc pod uwagę międzynarodowy konflikt zbrojny toczący się w Ukrainie i okoliczności, w których znalazły się państwa sąsiadujące z Rosją i Ukrainą, poziom poczucia zagrożenia może się rozciągać na kraje sąsiednie. Jedną z grup społecznych, którą może dotyczyć skutki wojny jest społeczność studencka. Jak wynika z rozkładu danych zamieszczonych na rysunku 1 przedstawionym poniżej, ponad połowa ankietowanych jest zdania, że agresja rosyjska zagraża bezpieczeństwu Polski. Jednak więcej niż co czwarty ankietowany nie jest w stanie udzielić odpowiedzi na temat możliwości wystąpienia zagrożenia, a nieco więcej niż co dziesiąta osoba uznała, że nie ma ryzyka przeniesienia działań wojennych na terytorium państwa polskiego (rysunek 1).

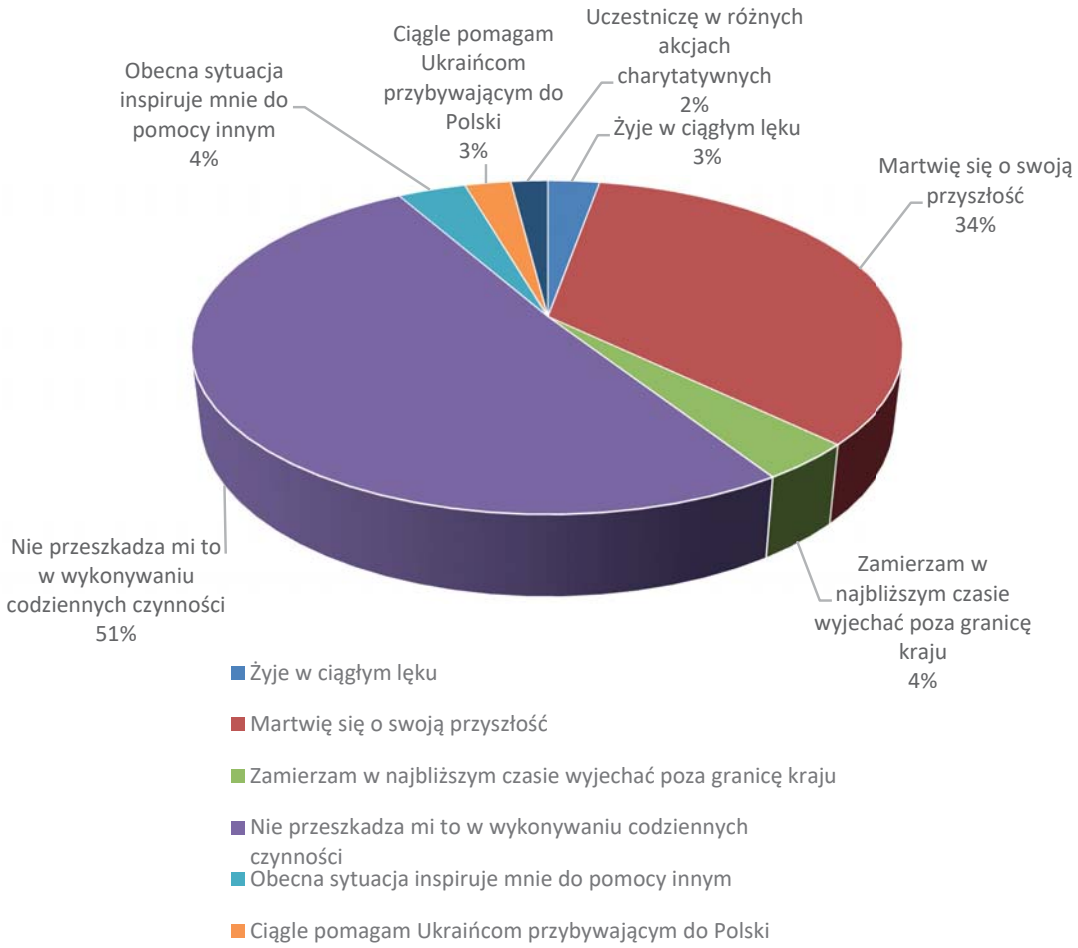
Rysunek 1. Poczucie zagrożenia bezpieczeństwa studentów AŁ w obliczu toczącej się wojnie na Ukrainie od 2022 roku

W celu zbadania postawy studentów AŁ w kontekście wystąpienia konfliktu zbrojnego respondent odpowiedział na pytanie „Co zrobiłby Pan(i) gdyby w Polsce wybuchła wojna?". Odpowiedzi badanych na zadanie pytanie były bardzo zróżnicowane. Połowa ankietowanych szukałaby schronienia dla siebie i swoich bliskich, a na opuszczenie kraju zdecydowałby się co piąty badany. Pośród respondentów znalazły się też osoby, które wstąpiłby do służby wojskowej – taką postawę deklaruje więcej niż co szósta z badanych osób. Zaledwie co dziesiąta osoba nie jest pewna swojej reakcji w przypadku wybuchu wojny, a znikomy odsetek osób nie podjąłby żadnych działań. Przytoczone odpowiedzi respondentów prezentuje rozkład danych na rysunku 2 poniżej.

Rysunek 2. Reakcja studentów AŁ na wybuch wojny

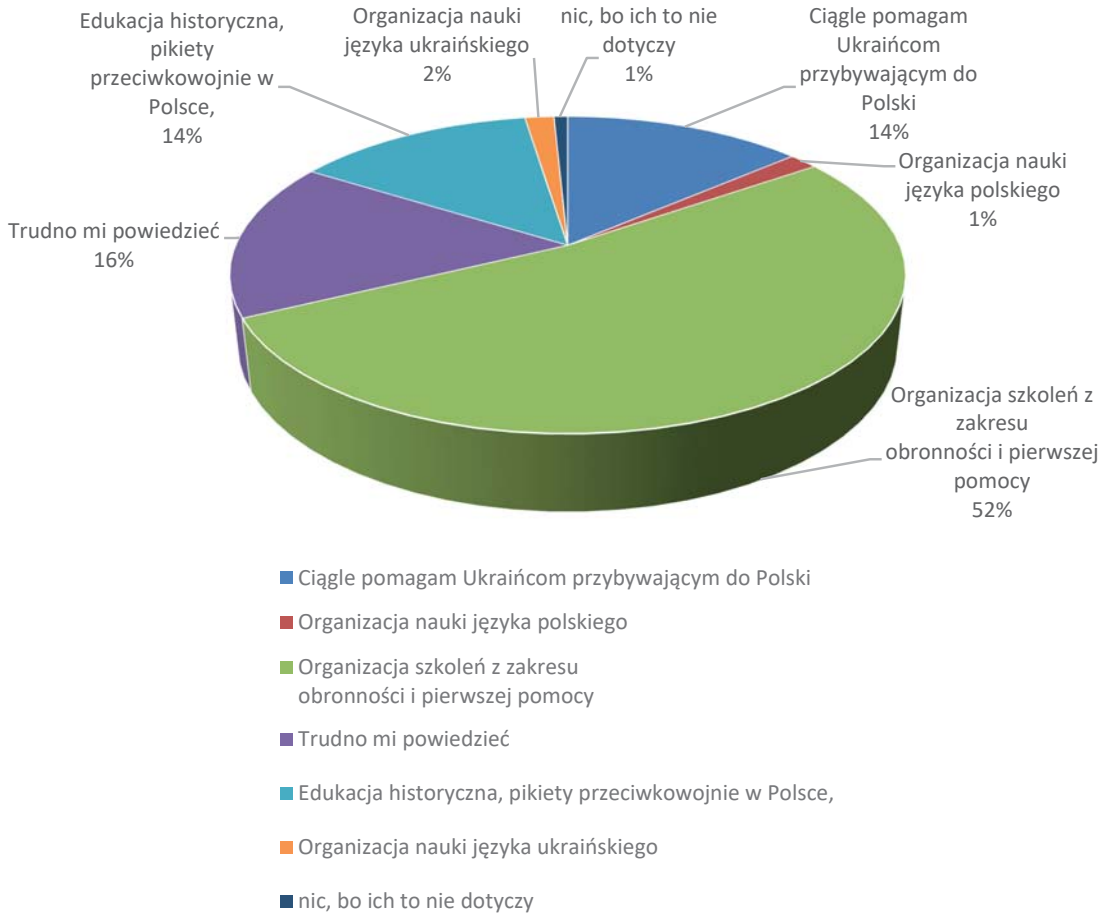
Kolejnym istotnym elementem przeprowadzonego badania było ustalenie, w jaki sposób obecna sytuacja wojenna na Ukrainie wpływa na życie studentów AŁ. Połowa ankietowanych odpowiedziała, że konflikt ten nie przeszkadza im w wykonywaniu codziennych czynności. Zupełnie inny pogląd wyraził niemal co trzeci respondent, gdyż stwierdził, że martwi się o swoją przyszłość wobec zaistniałej sytuacji wojennej u sąsiadów. Znikomy odesetek badanych zamierza w najbliższym czasie wyjechać poza granicę kraju. Do życia w ciągłym lęku przyznało się również niewielu studentów. Tylko 4 osoby opowiedziały się za niesieniem pomocy innym ludziom. Jeszcze mniej – bo tylko 2 osoby - uczestniczą w różnych akcjach charytatywnych. Procentowy podział odpowiedzi na zadane pytanie prezentuje rysunek 3 znajdujący się poniżej.

Rysunek 3. Wpływ wojny na Ukrainie na codzienne życie studentów AŁ

W zaistniałych okolicznościach związanych z trwającym zagrożeniem wojennym, uczelnie wyższe w Polsce mogłby podejmować stosowne działania w celu podniesienia poziomu poczucia bezpieczeństwa wśród studentów.

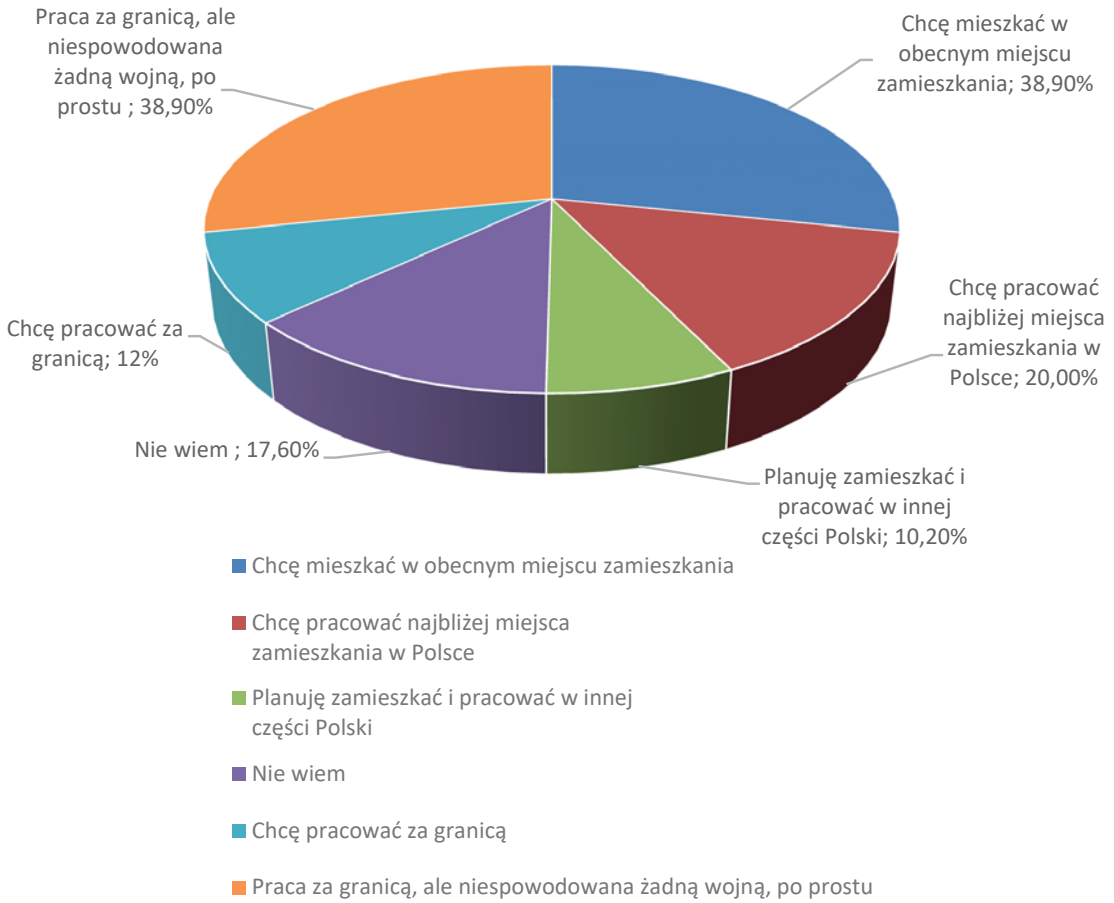
Skierowane pytanie do społeczności studenckiej AŁ, które dotyczyło konkretnych działań, jakie mogłaby podjąć uczelnia w tym celu, dało następujące odpowiedzi. Ponad połowa ankietowanych chciałaby organizacji przez uczelnię szkoleń z zakresu obronności i pierwszej pomocy. Organizowanie zajęć w formie zdalnej to odpowiedź, która przypadła do gustu co szóstemu studentowi. Dość częstą odpowiedzią był również brak opinii w tym zakresie, bo niemal 1/5 respondentów udzieliła odpowiedzi „trudno mi powiedzieć". Za organizacją zajęć z języka polskiego opowiedział się znikomy odsetek respondentów. Również niewielu ankietowanych zdecydowało się na wybór organizacji zajęć z języka ukraińskiego. Ankietowani otrzymali możliwość udzielenia własnych odpowiedzi. Padły tu takie propozycje jak – „Edukacja historczyna, pikiety przeciwko wojnie w Polsce". Procentowy podział odpowiedzi zaprezentowany jest na rysunku 4 poniżej.

Rysunek 4. Możliwości zwiększenia bezpieczeństwa wśród studentów oferowane przez AŁ

Zagrożenie wybuchem wojny w Polsce wpływa na planowanie kariery zawodowej studentów AŁ po ukończeniu studiów. Niemal 2/5 respondentów

zamierza pozostać w obecnym miejscu zamieszkania. Pracę najbliżej miejsca zamieszkania w Polsce wybrała 1/5 badanych. Więcej niż co piąty ankietowany planuje opuścić obecne miejsce zamieszkania. Więcej niż co dziesiąty respondent chce pracować za granicą. Niemal taką samą popularnością cieszyło się planowanie zamieszkania i pracy w innej części Polski. Brak zdania wyraził niemal co piąty respondent (rysunek 5).

Rysunek 5. Perspektywy oraz plany życiowe studentów po ukończeniu studiów w obliczu zagrożenia wojną na terytorium Polski

Wnioski

Wojna na Ukrainie może wpływać na funkcjonowanie ludzi w całej Europie, w szczególności w krajach, które sąsiadują z Rosją lub Ukrainą. Ten problem odczuwają również studenci studiujący w bliskiej odległości od granicy za którą toczą się działania wojenne. Przykładem takich respondentów są studenci AŁ. Większość z nich przyjmuje do wiadomości potencjalne zagrożenie ze strony rosyjskiej uważając, że grozi nam niebezpieczeństwo.

W obliczu wojny społeczność studencka zdecydowanie chciałaby unikać bezpośredniej konfrontacji i szukać schronienia dla siebie i swoich bliskich, a nawet opuścić terytorium państwa. Otrzymane wyniki mogą być

podyktowane kilkoma czynnikami. Względy religijne niewątpliwie mogą mieć wpływ na decyzję potencjalnym wzięciu udziału w wojnie. Studenci być może nie chcą ryzykować życia, gdyż mają przed sobą ambitne plany, w szczególności jeśli skutki wojny są dla nich niekorzystne.

Niemal połowa studentów AŁ stwierdziła, że sytuacja na Ukrainie nie wpływa na ich codzienne obowiązki. Mimo że większość ankietowanych stwierdziła, że Polsce zagraża niebezpieczeństwo, to trudno jest oczekiwać istotnych zmian w funkcjonowaniu badanej grupy. Świadomość o potencjalnym zagrożeniu wcale nie musi być czynnikiem determinującym do zachowywania się w odmienny sposób. Wojna na Ukrainie trwa już ponad dwa lata i jest to wystarczający okres, żeby się do tego przyzwyczaić. Jednak jak wynika z przeprowadzonych badań, co trzeci student AŁ nadal obawia się o swoją przyszłość.

W sytuacji realnego zagrożenia studenci zauważają konieczność przeprowadzenia szkolenia z elementarnej wiedzy z zakresu obronności i pierwszej pomocy co może w większym stopniu niwelować poziom odczuwanego strachu przed możliwym zagrożeniem. Uczelnia powinna wsłuchiwać się w potrzeby studentów, którzy czują zagrożenie skutkami wojny.

W przypadku nieoczekiwanego i błyskawicznego zagrożenia, wiedza z zakresu pierwszej pomocy będzie niezwykle przydatna. Ankietowani w zdecydowanej większości zatroszczyliby się o siebie i bliskich. Zestawiając wyniki z poszczególnych pytań, można dojść do wniosku, że chęć organizacji zajęć w formie zdalnej może dotyczyć studentów, którzy mieszkają poza Łomżą i studiowanie wiąże się z konieczności codziennych dojazdów. Możliwość organizacji zajęć w formie zdalnej pozwala na ewentualne zabezpieczenie przed nieoczekiwanym zagrożeniem wojennym.

Odpowiedź na pytanie dotyczące planowanej kariery zawodowej, a konkretnie miejsca gdzie studenci chcieliby ją rozpocząć lub kontynuować, dostarczyła zróżnicowanych informacji. Ze względu na dynamikę sytuacji oraz trudności w przewidywaniu przeszłości, ciężko jest stwierdzić w jakim położeniu znajdzie się nasz kraj w czasie kiedy studenci poddani badaniu rozpoczną swoje życie zawodowe. Większość ankietowanych chciałby zostać w obecnym miejscu zamieszkania. Być może jest to spowodowane wiarą w pozytywne zakończenie się tego konfliktu i braku dalszej jego eskalacji.

Podsumowując, najbardziej prawdopodobnym modelem zachowania społeczności studenckiej AŁ w obliczu wybuchu wojny, byłaby chęć uniknięcia konfliktu zbrojnego. Mimo, że perspektywa pozostania w regionie i podjęcie pracy jest dla studentów atrakcyjną opcją, to w sytuacji zagrożenia militarnego ze strony wschodu, wiele osób mogłoby porzucić takie plany. Codzienne życie, gdy nasz wschodni sąsiad walczy z rosyjskim agresorem, może wydawać się tak samo spokojne i beztroskie jak przed wybuchem

wojny. Ciągle trwająca obrona Ukraińców przed rosyjskim najeźdźcą spowszechniała i nie wywołuje takich groźnych reakcji jak na początku wojny. Bezpieczna bliskość wobec granic wschodniego sąsiada nie wywołuje jednak ewidentnego stanu zagrożenia, który uniemożliwiałby im realizację swoich planów na przyszłość.

Literatura

1. Gladii, A. (2017). Konflikt zbrojny w Donbasie w latach 2014/2015 – rozłam wewnętrzny czy ukraińsko-rosyjska wojna? Scenariusze dalszego rozwoju konfliktu. *Przegląd strategiczny*, *2017*(10). https://doi.org/10.14746/ps.2017.1.5
2. Kuźniar, R., Balcerowicz, B. (2022). *Bezpieczeństwo Polski w świetle wojny na Wschodzie*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
3. Pasierbiak, P. (2022). *Konsekwencje gospodarcze wojny – komentarz ekspercki.* Pobrane z: https://www.umcs.pl/pl/komentarze-eksperckie,22097,konsekwencje-gospodarcze-wojny-komentarz-ekspercki,113604.chtm (data dostępu: 31.05.2024).